

FLAVIA COMPANYY

L'ESCRITORA NASCUDA A ARGENTINA ENS PRESENTA EL SEU DARRER LLIBRE 'HARU' (CATEDRAL)

LA NOVEL·LA QUE NO PODIA NO HAVER ESCRIT

Company té una accessibilitat càlida, riallera. Ens parla del seu llibre amb l'entusiasme d'una *opera prima*, quan porta més de 35 anys de producció literària, en diversos gèneres i en català i castellà. Amb *Haru*, l'escriptora "es fon en la literatura" per explicar-nos una vida plena d'aprenentatge i saviesa, que traspua amor per la vida i pels mestres, pel coneixement. Tal com ens explica, "*Haru* és el llibre de la meua vida".

Flavia Company: "Quan et desprens de l'ego, només queda la literatura, i la intel·ligència del lector per interpretar-la"

ROSA PEROY

@RPeroy

Lleida

P. Vostè té orígens lleidatans.

R. Sí. El meu pare va nèixer a Barcelona. La meua mare era Argentina. Pel que fa als meus avis materns, ella també era Argentina i ell de Belcaire d'Urgell. El 1930 va anar a l'Argentina i va anar a parar a un part del país on va conèixer a la meua àvia, els pares de la qual eren del Poal! Jo neixo a Buenos Aires, però dels 9 anys fins al 16 passo els estius a Bellcaire, perquè ja vam venir.

P. Anys d'adolescència.

R. ...que em van marcar moltíssim. Encara hi conservo les amigues. Allí vam fundar el *Club de les cinc* —en homenatge a la sèrie d'Enid Blyton— i encara el recordem. Elles han vingut a les presentacions dels meus llibres.

P. Perquè vostè té molta producció. Encara escriu a mà?

R. Sí, encara (riu).

P. I en català i castellà indistintament?

R. També. La idea em ve amb una llengua i jo la respecto. Quan publico, la traducció la faig jo mateixa. Quan faig llibres en castellà ja no els tradueixo perquè el lector en català també ho és en castellà.

P. I *Haru*?

R. És un cas curiós. Les notes les vaig començar a escriure en castellà. Però la novel·la està escrita en català i traduïda per mi.

P. Diu que amb *Haru* ha escrit "el llibre de la seva vida".

R. És el llibre que m'ha permès complir amb les consignes que em vaig proposar quan vaig començar a escriure: per una banda, dir les coses més profundes a les quals jo pugui arribar de la manera més senzilla possible; la profunditat l'ha de tornar a posar el lector. En *Haru* pot semblar que no dic res i en canvi estic parlant de coses que tots sabem i massa sovint oblidem. Per altra banda, jo tenia un somni: fondre'm en la literatura. I tant he desaparegut amb *Haru* que de les centenars de cartes que estic rebent, un bon nombre em diuen: "dóna-li les gràcies a *Haru* de la meua part". I per a mi, això és literatura.

P. Sembla que actualment hi hagi una certa tendència a l'autoreferència.

FOTO: T. Alcántara

R. Arran del que comentes, jo vaig fer un repàs de les obres que més m'han impactat, com el *Quixot* —que per cert era l'únic llibre que apart dels meus havia llegit el meu avi, més de 20 vegades— i, te n'adones? Cervantes no existeix, com no existeix Shakespeare quan llegeixes *Hamlet*... les obres que a mi m'han portat a llocs impensables són aquelles en les quals els autors han aconseguit desaparèixer. D'aquest fet no n'he estat conscient fins que l'he acabada i els lectors m'ho han fet veure. A més *Haru* l'està llegint gent d'edats i vides molt diferents. Una professora d'institut em va dir que li va dir a una alumna seva, molt rebel: "aquest orgull que tens no et permet adonar-te que allò que critiques en

Massa sovint oblidem que la literatura és catarsi, bastiment emocional que ens ajuda a sobreviure

Aquest setembre surt un poema de 900 versos que em fa molta il·lusió: és una versió 'despullada' de 'Haru'

els altres és el que et falta a tu". I em va confessar que, tan bon punt va acabar de dir-ho, va adonar-se que aquest pensament era de la *Haru*, no pas seu, i li va donar les gràcies.

P. *Haru* parla de les grans qüestions i se situa en un orient intemporal.

R. Sí. Hi ha una intenció darrera tot això. Si

per casualitat és cert que el temps té realitats paral·leles i algú del segle XIII l'ha de llegir, que pugui fer-ho. De fet, *Haru* som tots. Si la protagonista sorgís d'una realitat massa propera —una aprenent lleidatana, per exemple— algú de Barcelona podria dir que no se sent identificat: d'això se'n diu prejudicis. En canvi *Haru* se l'ha llegit el filòsof Xavier Antich, també un fuster amic meu, professors, homes i dones de totes les edats... He rebut un munt de cartes i missatges, estic flipant! En definitiva, crec que el lector ha de deixar de banda els seus prejudicis abans de començar a llegir. És el que demana una obra literària, com a mínim de les que a mi m'interessen. Massa sovint oblidem que la literatura és imaginació, essència, catarsi i ajuda per viure, sobreviure, estimar-te i estimar els altres... un bastiment emocional, la cultura, en definitiva. Cal que recuperem la fascinació per les grans històries, com la *Odissea*.

P. *Haru* és la història d'un gran viatge.

R. La protagonista perd la mare i ingressa en una escola —un dojo— de tir amb arc. Està estructurada en capítols curts. És una història feta de petites històries, molt mozaica, com la vida.

FOTO: T. Alcántara

En el tir en arc de la vida ensensem que la diana és a fora, però la tenim dins nostre

Sóc conscient que després de 35 anys escrivint, aquesta novel·la era arriscada

P. És un viatge cap a l'exterior però sobretot cap a l'interior.

R. Amb tota la modèstia, *Haru* vol ser un estat de valoració de l'aprenentatge, molt democràtic, on tothom hi té accés, com ho és l'espiritualitat. Si de vegades la religió o la intel·lectualitat rebutgen l'espiritualitat és perquè tenen por de la seva democràcia. La saviesa de l'espiritualitat la pot tenir igual el pastor, que no ha llegit en sa vida,

però comprèn l'essència del món i la pot entendre el més grans dels estudiosos que ha estat capaç de desprendre's dels prejudicis als quals porten, molt sovint, els estudis. Per això cal viatjar cap a l'interior de nosaltres, la qual cosa requereix molt coratge i deixar-se guiar. En definitiva, és una història d'amor cap als mestres i de fascinació per la transmissió dels coneixements.

P. Hi ha la figura del mestre Tame.

R. És un referent. Hem de guiar-nos pels referents. Per mi, la meua àvia de Bellcaire està reflectida en aquest mestre: em va ensenyar a tractar tothom per igual. Una cosa ben senzilla, no? Era especial, avançada.

P. El viatge acaba sent una acceptació d'un mateix, despullant-se de l'ego.

R. Abans de Crist, Plató ja ens recomanava conèixer-nos a nosaltres mateixos. No és cap filosofia oriental. Vol dir: coneix en tu tot allò bo que hi ha al món, identifica-ho i nodreix-te'n. Hi ha una llegenda zen que a mi m'agrada molt. Un avi li diu al seu nét: "tinc dos llops lluitant al meu cor. Un és cruel, ambiciós, egoista. L'altre és submís, amable, generós". El nét li pregunta quin guanyarà. "Aquell al qual alimentis", li respon. Reconèixer que tots tenim una part fosca és un bon principi. Si aquesta força la tanques és ràbia, si li dones espai és energia. Tots necessitem espai per poder triar què volem fer.

P. És una preciosa metàfora, com la de l'arc i la fletxa.

R. Tant en el tir a l'arc com en la vida i en la literatura, vaig escollir aquest esport perquè et permet parlar d'una diana. Durant molts anys ens pensem que la diana és allà fora. Però el defora és la imatge; allò que et demanen els altres per agradar-los —casar-te, tenir fills, estudiar una carrera, no tenir arrugues, fer diners— però a mesura que vas aprenent te n'adones que la diana la tens a dins, però no per apuntar a dins, sinó per apuntar *des de* dins. Aleshores, la

fletxa fa diana, construeix diana, però per això t'has de conèixer molt.

P. Diu que "*Haru* és una novel·la que no podia no existir".

R. Sí. Crec que m'he fet càrrec d'escriure allò que necessitàvem tots. Va ser una entrega total i ara estic rebent l'entrega dels lectors, en sentit invers.

P. Quan va acabar d'escriure-la es va posar a plorar.

R. Com una bèstia. D'alegria, agraïment i per la certesa absoluta d'haver tocat la literatura amb la punta dels dits. Vaig dir: "sóc literatura". Després de 35 anys d'escriptura, aprenent el mètode, era arriscat escriure una novel·la com aquesta, però només ho podia fer ara. Després de 35 anys tirant en arc, entens que només fa diana el que tires des del cor. Amb *Haru* s'ha produït un tir que no podia no produir-se. He seguit la intuïció. Mai he escrit el que m'han demanat i tenir una essència i seguir-la paga la pena.

P. En *Por mis muertos*, la seva figura d'escriptora ja s'esvaeix.

R. Sí, perquè l'autor, en la literatura és com la mort: si jo hi sóc ella no hi és i si ella hi és... jo no hi sóc. L'aprenentatge de la literatura és un aprenentatge vital, també. I no ha estat cap exercici de lluïment: de fet, vaig estar a punt d'editar *Haru* de manera anònima, però és inviable, és una llàstima. Quan et desprends

de l'ego, només queda la literatura, i la intel·ligència del lector per interpretar-la.

P. El llibre té una edició gairebé artesanal, preciosa, de la firma *Catedral*.

R. Tenia el contracte per editar *Haru* amb un gran grup. Va sonar el telèfon de la Iolanda Batallé que per pura casualitat sabia que havia acabat una novel·la. Li vaig dir que jo tenia dos dies per prendre una decisió i li vaig enviar. Abans d'una setmana signava el contracte al seu despatx.

P. Ja té alguna cosa a punt de publicar...

R. Jo tinc un poema llarg *Volver antes que ir* i ara n'he fet un altre, en acabar *Haru*. Sortirà aquest setembre i té 900 versos. Em fa molta il·lusió perquè és l'esquelet de *Haru*. La presentem el dia 17 a l'església nova de Sant Carles de la Ràpita.

